

Modtager(e) > Det Stående Udvalg

Fordelingsmodel for uddannelsesomkostninger

1. Baggrund.....	2
2. Principper og tilgang	2
Formål.....	2
Indhold	2
Opgørelsesform	3
3. Basismodel.....	3
Forudsætning	3
Model.....	4
<i>Fordeling</i>	5
<i>Nøgle</i>	5
<i>Summering</i>	5
4. Tilvalgsmuligheder	6
Bestandsjustering	6
Vægte pba. forskellige aktiviteter på omkostningsstedet	7
5. Implementering.....	8
Output.....	8
Punkter til opfølgning.....	9
Ibrugtagning af modellen	9
6. Bilag	10
Bilag 1: Basismodellen - regneeksempel	10
Bilag 2: Bestandsjustering af STÅ - regneeksempel	13
Bilag 3: Timetalsjustering af STÅ - regneeksempel	14

9. august 2022

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**
Institutionsøkonomi

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tel. 7231 7800

www.ufm.dk

CVR-nr. 3404 2012

Ref.-nr.
21/31321-5

1. Baggrund

Med afsæt i Udvalgsrapport for fælles kontoplan på de videregående uddannelsesinstitutioner har Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS) arbejdet videre med ambitionerne om at skabe større indsigt og gennemsigtighed i omkostningerne på tværs af institutioner og over tid. Rapporten rummer blandt andet anbefalinger til, hvorledes der kan opnås et sammenligneligt grundlag for enhedsomkostninger på de videregående uddannelser.

Sammenligning af omkostninger over tid og på tværs af institutionerne skal bygge på, at institutionerne anvender samme metoder til fordeling af driftsposteringer på formål på grundlag af ensartede regnskabsregistreringer, hvilket er sikret ved implementering og anvendelse af den fællesstatslige kontoplan og principperne i Konterings- og fordelingsvejledningen.

Beregning af enhedsomkostninger for alle uddannelser er et af de helt overordnede formål med den fælles kontoplan og med et erklæret mål om at skabe gennemsigtighed samt læring og erfaringsudveksling på tværs af sektoren.

Anbefalingerne om opgørelse af omkostninger på delformålet "Uddannelse" er nu konkretiseret af UFS i form af udarbejdelse af en metode til opgørelse - dels af omkostninger pr. uddannelse, dels enhedsomkostninger pr. uddannelse.

I praksis er metoden en basismodel med tilvalgsmuligheder, som skal anvendes lokalt på den enkelte uddannelsesinstitution og efterfølgende indberettes til UFS.

Der har løbende været afholdt møder med uddannelsesinstitutionerne med henblik på at afdække anvendelighed af metoden samt at indhente input til udvikling af metoden.

2. Principper og tilgang

Formål

Formålet med modellen er at danne et udgangspunkt for den praktiske implementering af en fordelingsmodel for uddannelsesomkostninger på de enkelte institutioner. Omkostningerne skal i sidste ende kunne fordeles på uddannelser ("delformål"), og herved anvendes til opgørelse af enhedsomkostninger (omkostninger pr. STÅ) for uddannelserne.

Indhold

I Udvalgsrapporten blev det anbefalet, at styrelsen stillede en beregningsmodel til rådighed for institutionerne. Mulighederne har været afsøgt, og det har vist sig ikke at være praktisk muligt at udvikle en løsning, som kan rumme institutionernes meget forskellige administrative praksis og datafangst.

Beskrivelsen indeholder en samlet metode for fordeling af uddannelsesomkostninger til uddannelser. Dels en obligatorisk basismodel og dels en række tilvalgsmuligheder, som institutionerne kan anvende efter behov og forudsætninger. Der er i

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

bilagene eksempler på konkrete beregningstrin i modellerne og forskellige mulige praktiske valg i beregningsprocessen

Det er væsentligt for metoden, at nedenstående generelle kriterier kan imødekommes:

- Validitet
Metoden skal lede frem til at opstille omkostningsfordelinger, som institutionen reelt vurderer afspejler fordelingen af det faktiske forbrug
- Udbredt og robust datagrundlag
At understøttende data til brug for metoden er tilgængelige og i produktion i dag på alle institutionerne, og at data ikke ændrer karakter over tid
- Omkostninger ved drift
At metoden har et hensigtsmæssigt ressourcetræk
- Enkelthed
At metoden ved sin enkelthed skal kunne anvendes på tværs af institutionerne over tid, således at afrapporteringen i henhold til den fælles kontoplan beror på et sammenligneligt grundlag

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

Sigtet er størst mulig sammenlignelighed på tværs af sektoren samt en ikke så administrativt tung beregning. Samtidig har det været lige så afgørende, at beregningerne skulle være så retvisende som muligt, hvilket leder til en afvejning mellem enkelthed og sammenlignelighed.

Opgørelsesform

Målet er en form, hvor Enhedsomkostningerne ("full cost") opgøres som summen af:

- De faglige omkostninger pr. uddannelse og studerende (formål 1)
- Et tillæg for generelle fællesomkostninger (formål 6)
- Et tillæg for bygningsomkostninger (formål 7)

Metoden omhandler kun de faglige omkostninger (formål 1) således, at kompleksiteten i første omgang er afgrænset til netop det. Tillægget fra formålene 6 og 7 behandles i et særskilt metodenotat.

3. Basismodel

Forudsætning

Modellen tager udgangspunkt i en central forudsætning om kobling mellem:

- Omkostningssteder med dertilhørende registrerede omkostninger
- Uddannelseskoder med dertilhørende studiemæssig aktivitet (STÅ)

Omkostningsstedet rummer økonomisk aktivitet vedrørende kurser/fag/uddannelser, der udbydes på omkostningsstedet.

Kurser og fag gennemføres af studerende og producerer STÅ, og de selv samme studerende er indskrevet på en given uddannelse med en given uddannelses-kode.

Koblingen består dermed i, at der er kendskab til uddannelsen for de indskrevne studerende, og hvor de producerer STÅ samtidig med, at der er kendskab til omkostningssteder, og hvilke uddannelser der udbydes på omkostningsstedet.

UFS har været i dialog med universiteterne for at drøfte forudsætningen og vurderingen er, at det muligt at tilvejebringe koblingen.

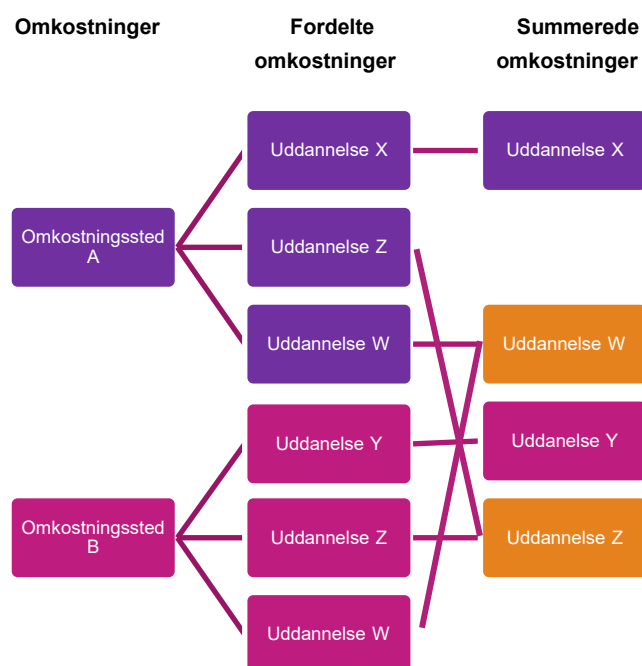
Har man lokalt undervisere, der underviser uden for eget omkostningssted, forudsættes det afregnet eller neutraliseret på anden vis, så omkostningsbasen matcher den registrerede studieaktivitet på omkostningsstedet.

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

Model

Modellen er illustreret i sin overordnede form i figuren nedenfor.

Figur 1. Basismodel

Overordnet set består basismodellen af to trin og en type fordelingsnøgle.

De to trin er henholdsvis fordeling og summering.

Fordeling

I første omgang fordeles omkostningerne fra omkostningsstederne ud på de uddannelser, der gennemføres på stedet. Uddannelsesaktiviteterne er de enkelte uddannelser, som de studerende er indskrevet på. For hvert omkostningssted anvendes en fordelingsnøgle, der fordeler stedets omkostninger til uddannelserne.

Der kan skelnes mellem to typer af omkostningssteder:

1. Produktionssteder
2. Fællesfunktioner

Produktionssteder vil typisk være institutter, der udbyder kurser/fag på givne uddannelser. Her vil der typisk kunne findes oplysninger om studerende i det studieadministrative system, der svarer til stedet/instituttet, jf. forudsætning om kobling mellem omkostningssted og uddannelseskode.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

Fællesfunktioner kan eksempelvis være studieadministration, kvalitetsafdeling og kan ligge på forskellige niveauer i organisationen. Fordelingen skal således tilpasses fællesfunktionens dækningsområde, hvor eksempelvis fællesfunktioner for et fakultet skal fordeles ud fra fordelingsnøglen, der udelukkende dækker det konkrete fakultet.

I denne model ser vi ikke på hvilke undervisningsaktiviteter, der er foregået på de to omkostningssteder. Der sker udelukkende en fordeling af de samlede uddannelsesomkostninger, der er registreret på omkostningsstedet. Hermed får vi fordelt institutionens samlede omkostninger på hovedformål 1, Uddannelse, ud på uddannelser (delformål).

Nøgle

Når der skal fordeles omkostninger er det vigtigt at benytte den nøgle, der mest retvisende afspejler den bagvedliggende aktivitet. Studenterårsværk (STÅ) vurderes at være en god proxy for den primære driver for de væsentligste omkostninger: deltagelse i undervisning og eksamen.

I basismodellen er fordelingsnøglen dermed STÅ (både heltid og deltid).

Det bemærkes, at nøglen er en ikke-vægtet fordelingsnøgle, hvor det implicit antages, at uddannelsesaktiviteter under samme omkostningssted har samme gennemsnitsomkostning/enhedsomkostning og samme karakteristika. Hvis en institution vurderer, at uddannelserne har forskellige karakteristika, og at omkostningsgrundlaget bliver mere præcist ved at vægte fordelingsnøglen, så anvises tilvalgsmulighederne med de vægtede fordelingsnøgler.

Summering

For at tage højde for at de studerende kan gennemføre kurser fra andre uddannelser end på den indskrevne uddannelse anvendes en summering af omkostningerne for de enkelte uddannelser på tværs af omkostningssteder.

Summeringen sikrer, at omkostningerne for en given uddannelse opsamles fra de relevante steder, hvor uddannelsesaktiviteterne er gennemført.

4. Tilvalgsmuligheder

Afhængigt af den enkelte institutions aktiviteter og organisering og tilgængelige data vil der være mulighed for at øge præcisionen ved forskellige tilvalg.

Bestandsjustering

STÅ afspejler gennemført/bestået aktivitet og opsamler dermed ikke information om den del af de studerende, som ikke gennemfører/består et kursus eller forløb. Disse studerende trækker også omkostninger – og visse tilfælde måske ovenikøbet flere end de bestående studerende. STÅ som nøgle kan således være mindre præcis, hvis der mellem de studerende på et konkret omkostningssted/institut er stor forskel på andelen, der gennemfører/består, afhængigt af de studerendes uddannelsesbaggrund.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

To uddannelser med samme bestand, men med forskel i STÅ-produktion (effektivitet) kan således få fordelt omkostninger i den forkerte proportion, hvis man bruger STÅ alene som fordelingsnøgle: Uddannelsen med lille STÅ-produktion vil få fordelt færre omkostninger, og uddannelsen med stor STÅ-produktion vil omvendt få fordelt flere omkostninger. Den mindre effektive uddannelse, vil se ud til at være den billigste. Derfor kan man vælge at justere STÅ med det antal inaktive, der er på en given uddannelse (forskellen mellem bestand og antal STÅ).

I praksis er bestandstal knyttet til uddannelsen og ikke de enkelte omkostningssteder, hvor uddannelsen foregår. Derfor vil antallet af STÅ på de respektive omkostningssteder kunne justeres med antallet af inaktive studerende på den givne uddannelse – i praksis en procent, der udtrykker hvor meget bestanden er større end antallet af STÅ på uddannelsen og dermed også på de omkostningssteder, hvor uddannelsen har aktivitet.

Justeringen er illustreret yderligere i bilag 2.

Tabel 1. Eksempel på bestandsjustering

Universitet X

STÅ på uddannelse X	100
Bestand på uddannelse X	130
Inaktive på uddannelse X	30
Inaktive på uddannelse X i procent	30%

Omkostningssted A

STÅ på uddannelse X	20
Bestandsjusteret STÅ	26

Vægte pba. forskellige aktiviteter på omkostningsstedet

Ud over den ovennævnte bestandsjustering af STÅ, kan der være forskelle i omkostningstræk mellem forskellige uddannelsesaktiviteter på samme omkostningssted, som knytter sig til uddannelsesaktivitetens karakter eller omkostningsstedets lokale valg og prioriteringer af undervisningsformer mv. Nogle forhold som kan indarbejdes ved at vægte de STÅ, der indgår i beregningen, ud fra de forskellige aktiviteter på omkostningsstedet.

I styrelsens dialogforløb med institutionerne har en række vægte været nævnt. Forslagene har samlet sig omkring:

- Timetal
- Holdstørrelse
- Omkostningstygde (ofte nævnt synonymt med takster)

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

De to førstnævnte er umiddelbare drivere på løn – større timetal og mindre holdstørrelse giver begge proportionalt større lønomkostninger.

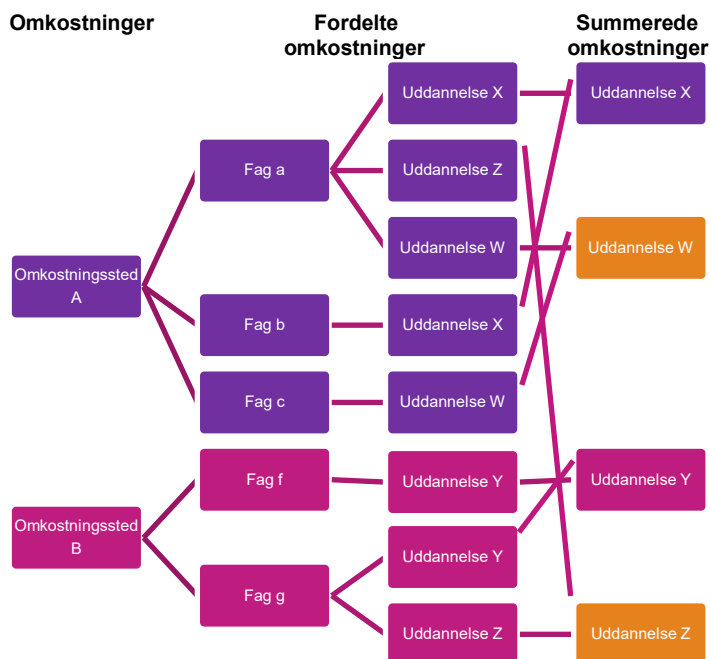
Forskelle i omkostningstygde afspejler forskelligt omfang af udstyr og materialer på forskellige uddannelser (excl. bygningsforbrug).

Fælles for disse vægte er, at de er knyttet til aktiviteter på det enkelte omkostningssted. Det kan eksempelvis være fordeling på undervisningsformer (auditorium/klasse/øvelser) eller fag – og eventuelt begge dele. En anvendelse af vægte kræver en udvidelse af basismodellen, hvor omkostningsstederne nedbrydes i relevante aktiviteter, som der ligeledes registreres STÅ på – uden disse vil fordelingsgrundlaget være uændret (summen af alle STÅ).

Den enkelte institution vurderer, om tilvalgsmulighederne skal anvendes for at give et mere præcist grundlag for opgørelse af uddannelsesomkostningerne. Anvendelse af vægte skal gerne være konsekvent år efter år således, at metoden er robust.

I forhold til basismodellen skydes der i den udvidede model et trin mere ind. Det kan have form af fag, undervisningstyper eller anden relevant opdeling. I nedenstående illustration er valgt fag:

Figur 2. Udvidet basismodel

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

Den udvidede model forudsætter, som nævnt ovenfor, at der registreres STÅ på de elementer, som omkostningsstedet splittes op på – i figuren altså fagene - og det åbner for, at man kan koble vægten med holdstørrelser og timetal på de STÅ, der anvendes som fordelingsnøgle. Det er illustreret i bilag 3.

Ellers er den udvidede model identisk med basismodellen.

5. Implementering

Output

Opgaven med fordeling og summering foretages af institutionerne ud fra regnskabsdata i overensstemmelse med konteringsvejledningen for den fælles konto-plan og data fra det lokale studieadministrative system.

Resultatet sendes til UFS i en tabel (excel, xml, csv) med følgende dimensioner:

- Uddannelsesnummer (jf. Danmarks Statistiks uddannelsesregister, numre i intervallet 1000-8999 plus 9900)
- Angivelse af om uddannelsen er under opstart eller nedlukning
- Årets uddannelsesomkostning, eksklusiv formål 6 og 7
- Antal STÅ
- Antal bestandsjusterede STÅ

Hvis institutionen har anvendt bestandsjustering eller vægtede STÅ i sine beregninger medsendes en beskrivelse af institutionens metode.

Opgørelsestidspunkterne for studiemæssig aktivitet og regnskabsdata kan ikke blive helt synkrone. Regnskabsdata følger finansåret (1. januar – 31. december), hvorimod studiemæssig aktivitet følger studieåret/indberetningsåret (1. september – 31. august). Danmarks Statistik opgør bestandstal for perioden 1. oktober til 30. september. Så længe opgørelsesmetoden er ens fra år til år, har det kun begrænset praktisk betydning for udviklingen i omkostningerne. Ved opstart/nedlukning af en uddannelse kan det dog have betydning. I disse tilfælde bør uddannelsen markeres som under opstart/nedlukning.

Fokus er på heltidsuddannelser på almindelig virksomhed. Omkostninger og STÅ, der måtte knytte sig til delregnskaberne 90, 95 og 97 eller omfatter aktiviteter i forhold til masters, phd., diplom/akademi mv. kan indtil videre samles i en pulje uden opdeling på delformål.

De samlede omkostninger fordelt på delformål skal kunne afstemmes til de samlede fordelte omkostninger på formål 1 op imod saldoen i årsregnskabet.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

Punkter til opfølgning

På baggrund af første års data skal det vurderes, hvordan meget små uddannelser skal håndteres, da de forventeligt vil kunne udvise endog meget store udsving i omkostninger.

Samtidig skal det vurderes, hvordan uddannelseskoder kan grupperes i nogle kommunikérbare uddannelser, da den samme uddannelse godt kan optræde under flere uddannelseskoder (nye bekendtgørelser fører til nye uddannelseskoder) og i engelsksprogede varianter. Der er endvidere institutioner med mange forskellige uddannelser inden for samme område (f.eks. ingeniører), hvor opdelingen kan være vanskelig at kommunikere eksternt. Endelig skal det overvejes, om bachelor og kandidat skal slås sammen.

Det skal understreges, at modellen ikke kan tage højde for gæstestuderende, da de ikke registreres på en konkret uddannelse på gæstestedet, men på en samlekode (3321, Gæstestuderende). Alle institutioner har derfor nogle omkostninger, der ikke kan kobles til institutionens uddannelser. Det har dog et marginalt omfang, da der er tale om 1-2 procent af det samlede volumen.

Ibrugtagning af modellen

Indsendelse af data sker i 2023 for regnskabsåret 2022 og STÅ opgjort pr. 31.8.2022.

Første år vil være et prøveår, da det er en kompleks beregning. Derfor bliver første generation enhedsomkostninger ikke offentliggjort af Styrelsen, men udelukkende anvendt til forbedring af metoderne. En offentliggørelse vil tidligst ske fra og med regnskab 2023, som indrapporteres i forlængelse af årsrapporten for 2023 i foråret 2024.

I trin 2 gennemføres en summering af omkostninger pr. uddannelse på tværs af omkostningssteder:

Trin 2: Summering

Summation af omkostninger pr. uddannelser på tværs af omkostningssteder = **Omkostninger på enkeltuddannelse / delformål**

Sted A	STÅ	%	
Uddannelse R	365	24%	23.238.333
Uddannelse V	135	9%	8.595.000
Uddannelse W	25	2%	1.591.667 *
Uddannelse X	550	37%	35.016.667
Uddannelse Z	425	28%	27.058.333 *
I alt	1.500	100%	95.500.000

Sted B	STÅ	%	
Uddannelse S	130	10%	6.450.000
Uddannelse U	420	32%	20.838.462
Uddannelse W	255	20%	12.651.923 *
Uddannelse Y	450	35%	22.326.923
Uddannelse Z	45	3%	2.232.692 *
I alt	1.300	100%	64.500.000

	Uddannelses- omkostninger
Uddannelse R	23.238.333
Uddannelse S	6.450.000
Uddannelse U	20.838.462
Uddannelse V	8.595.000
Uddannelse W	14.243.590
Uddannelse X	35.016.667
Uddannelse Y	22.326.923
Uddannelse Z	29.291.026

160.000.000

160.000.000

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

I trin 3 beregnes så endelig enhedsomkostningerne pr. uddannelse:

Trin 3:

Division til opgørelse af enhedsomkostninger pr. uddannelse

	Uddannelses- omkostninger	STÅ pr. uddan- nelse	Enheds- omkostning pr. STÅ
Uddannelse R	23.238.333	365	63.667
Uddannelse S	6.450.000	130	49.615
Uddannelse U	20.838.462	420	49.615
Uddannelse V	8.595.000	135	63.667
Uddannelse W	14.243.590	280	50.870
Uddannelse X	35.016.667	550	63.667
Uddannelse Y	22.326.923	450	49.615
Uddannelse Z	29.291.026	470	62.321

160.000.000

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

Bilag 2: Bestandsjustering af STÅ - regneeksempel

Hvis uddannelserne på et givet omkostningssted udviser store forskelle i studieeffektivitet, kan de anvendte STÅ bestandsjusteres.

Nedenstående eksempel illustrerer en vægtning på omkostningssted A.

Vægten er studieeffektiviteten "EFF" og angives med værdier mellem 0 og 1, hvor en højere værdi svarer til en højere STÅ-produktion ud af en given bestand.

Der anvendes samme STÅ som opgjort i basismodellen, bilag 1, og de givne STÅ vægtes med EFF.

Nøgle, værdi udregnes som $STÅ * (1 / EFF)$ for den pågældende aktivitet.
Nøgle, pct. udregnes som den relative fordeling af nøgle, værdi.

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

De samlede omkostninger er fortsat de samme men vægtningen betyder, at enhedsomkostningen pr. STÅ ikke er ens (som antaget i basismodellen).

Trin 1: Fordeling

Fordeling af omkostninger pr. omkostningssted til uddannelser

Fordelingsnøgle: Bestands-justeret STÅ pr. omkostningssted pr. uddannelse

Sted A	95.500.000	Sted A		STÅ	EFF	Nøgle, værdi	Nøgle, pct.	
			Uddannelse R	365	0,80	456	23%	21.978.907
			Uddannelse V	135	0,90	150	8%	7.225.942
			Uddannelse W	25	0,70	36	2%	1.720.462
			Uddannelse X	550	0,75	733	37%	35.326.828
			Uddannelse Z	425	0,70	607	31%	29.247.861
			I alt	1.500		1.982	100%	95.500.000

Nøgle, værdi = $STÅ * (1 / EFF)$

Enhedsomkostningen på omkostningssted A varierer som illustreret yderst til højre i tabellen.

Trin 2 og 3 fra bilag 1 er uændret.

Bilag 3: Timetalsjustering af STÅ - regneeksempel

Hvis uddannelserne på et givet omkostningssted udviser store forskelle i timetal, kan de anvendte STÅ justeres.

Nedenstående eksempel illustrerer en vægtning på omkostningssted A.

Vægten er timetal for den pågældende uddannelse.

Der anvendes samme STÅ som opgjort i basismodellen, bilag 1, og de givne STÅ vægtes.

Nøgle, værdi udregnes som $STÅ * \text{timetal}$ for den pågældende aktivitet.
Nøgle, pct. udregnes som den relative fordeling af nøgle, værdi.

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

De samlede omkostninger er fortsat de samme men vægtningen betyder, at enhedsomkostningen pr. uddannelse ikke er ens (som antaget i basismodellen).

Trin 1: Fordeling						
Fordeling af omkostninger pr. omkostningssted til uddannelser						
Fordelingsnøgle: Timetal-justeret STÅ pr. omkostningssted pr. uddannelse						
Sted A	95.500.000		STÅ	Time- tal	Nøgle, værdi	Nøgle, pct.
		Uddannelse R	365	175	63.875	24%
		Uddannelse V	135	150	20.250	8%
		Uddannelse W	25	195	4.875	2%
		Uddannelse X	550	160	88.000	33%
		Uddannelse Z	425	210	89.250	34%
		I alt	1.500		266.250	100%
						95.500.000

Nøgle, værdi = $STÅ * \text{timetal}$

Enhedsomkostningen på omkostningssted A varierer som illustreret yderst til højre i tabellen.

Trin 2 og 3 fra bilag 1 er uændret.